

При цьому, на нашу думку, характер створюваного учнями письмового тексту визначається пропонованим комунікативним завданням, ним же визначається і набір показників, необхідних для перевірки тексту даного типу, зокрема, реферату.

Таким чином, робота з реферування наукового тексту іноземними учнями є складним процесом, дане вміння формується поетапно, починаючи з навчання конспектуванню і елементам реферування на підготовчому факультеті і закінчуючи цілеспрямованим формуванням цього вміння на старших курсах.

Оволодіння навичками діалогічного спілкування іноземних студентів в навчально-професійній сфері

Копиткова Т.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: t_kop@ukr.net

Розробляючи комплекс вправ для навчання діалогічному спілкуванню іноземних студентів, ми прагнули до того, щоб цей комплекс входив як складова частина до загальної системи вправ з оволодіння усною мовою на поглибленому етапі навчання мови. З цієї причини коротко зупинимося на існуючій в теперішній час загальній структурі системи вправ для оволодіння іншомовною діяльністю.

Загальна система вправ з навчання мовної діяльності має містити чотири самостійні, але взаємозв'язані системи навчання говорінню, аудіюванню, читанню та письму. Отже, в загальній системі вправ виділяється підсистема вправ для оволодіння усною мовою. В свою чергу в підсистемі вправ для навчання усній мові слід розрізняти окремі комплекси вправ, спрямовані на формування певних мовних навичок та вмінь.

Під комплексом вправ в методиці розуміють оптимальний набір необхідних типів и видів вправ, що виконуються в такій послідовності і в такій кількості, які можуть забезпечити найбільш успішне оволодіння даним видом мовної діяльності на даному етапі навчання.

Таким чином, відповідно до сучасного уявлення про систему вправ комплекс вправ для навчання діалогічній мові в учбово-професійній сфері спілкування студентів-іноземців являє собою одну з підсистем вправ з навчання усній мові. Комплекс вправ, що пропонується нами, містить у собі некомунікативні, умовно-комунікативні та істинно-комунікативні вправи.

Серед умовно-комунікативних ми використовували підстановочні, запитально-відповідальні і власно репродуктивні. Співвідношення і обсяг вказаних видів залежать від завдань навчання.

Щодо комунікативних вправ, то ми прагнули до того, щоб їх організація відповідала описаним у роботі [1: 43] "скритим" чи "латентним" прийомам навчання усній мові. Їх суттєвість полягає у тому, що в процесі навчання усній мові новизна і проблемність теми, прагнення викладача зацікавити студентів в темі спілкування стимулює розвиток мовної діяльності студентів і наближає процес навчального мовного спілкування до мовної комунікації в природних умовах.

Види комунікативних вправ, що пропонуються нами, розділяються по типам опор, що використовуються для мотивації говоріння. В тих випадках, коли опорою є текст, мовна вправа має репродуктивно-продуктивний характер. Коли опорою є тема, ситуація чи зорова наочність, то вправа має репродуктивний характер.

Удосконалення навичок будування питальних речень, а також вміння запитувати інформацію припускає певний ступінь володіння студентами питальними та оповідальними реченнями. Завдяки цьому процес удосконалення навичок має деякі особливості відносно типів і видів вправ та їх обсягу [2:24]. Так, першу, орієнтовну стадію було нами в значній мірі зменшено за рахунок скорочення кількості мовних вправ. Ми використовували лише одиничні мовні вправи для нагадування студентам особливості синтаксичної структури питальних речень.

Оскільки удосконаленню піддаються навички вже початкового формування на попередньому етапі навчання, то на першій стадії виконуються

разом з мовними змістовно-формальні умовно-комунікативні вправи, кількість цих вправ також невелика. Вони спрямовані на трансформацію і здійснюються за зразком. Наприклад: перетворіть оповідальні речення у питальні; поставте питання, замінюючи підкреслене слово (або словосполучення) питальним словом.

На другій, стандартизуючій стадії навчання мовним синтаксичним навичкам пропонується виконання ситуативно-обумовлених умовно-комунікативних вправ. На цій стадії обсяг і співвідношення різних видів умовно-мовних вправ у порівнянні з відповідним етапом початкового формування навичок також дещо змінено. Так, кількість підстановлювальних і трансформаційних вправ відносно зменшено, а кількість запитально-відповідальних і репродуктивних, відповідно, збільшено. Це обумовлено тим, що головна увага при удосконаленні навички спрямовувалося на надання "міцності" ті "динамізму" навички.

Наведемо приклади умовно-комунікативних вправ, що використовуються на другій стадії удосконалення навичок будування питальних речень: використовуючи питальне слово, поставте питання до даних речень; закінчить речення, створюючи альтернативні питання, використовуйте для цього надані слова і словосполучення.

На третій, варіативній стадії удосконалення мовних навичок нами використовувалися умовно-комунікативні вправи з високим ступенем мовної творчості. В якості прикладу вправ, що використовуються на цій стадії, можуть бути наведені наступні: узнайте у співбесідника, що йому відомо про органічні в'язучі матеріали; відповідайте на питання.

До комплексу вправ було включено також комунікативні мовні вправи для удосконалення діалогічних вмінь запитувати інформацію та повідомляти її у відповідь. Основою для виконання комунікативних вправи були переважно тексти, що забезпечували змістовну основу спілкування, а також теми з елементами проблемності і навчальні мовні ситуації.

Література:

1. Алхазішвілі А.А. Основи оволадення усной іностранный речью / А.А. Алхазішвілі. – М. : Просвещеніе, 1988. – 128 с.
2. Изаренков Д.И. Обученіе диалогической речи / Д.И. Изаренков. – М. : Русский язык, 1986. – 154 с.

Лексичний мінімум у процесі навчання української мови як іноземної

Костюшко В.І.

Херсонський державний університет

м. Херсон, Україна

e-mail: victoriaburyk.2015@gmail.com

З-поміж багатьох аспектів української мови як іноземної, які повинні бути засвоєні в процесі навчання інокомунікантами, найважливішим можна вважати лексику, оскільки без запасу слів володіти мовою неможливо. Особливість української мови як іноземної полягає в безмежності, тобто відсутності кордонів в оволодінні нею. Така безмежність змушує викладачів прагнути до обмеження обсягу мови, що вивчається, достатнього для практичного застосування з урахуванням потреб тих, хто навчається. Аналіз методичної літератури [1;2;3] свідчить про актуальність зазначеної проблеми як для дидактики в цілому, так і для методики навчання іноземних мов, в тому числі й української.

Важливим у практиці засвоєння іншомовної лексики, на думку лінгводидактів, є визначення лексичного мінімуму (запасу): активного (слова, якими необхідно послуговуватися в усному мовленні для вираження власних думок) та пасивного, або рецептивного (слова, які слід розуміти у процесі читання і слухання іншомовних слів, речень, текстів). Активний запас порівняно обмежений. Він формується в результаті ґрунтовного опрацювання матеріалу і використовується у висловлюваннях і на письмі. Так, установлено, що активний запас дорослої людини становить приблизно 10% усього словникового складу її рідної мови. Активний словниковий запас мовчазного англійця складає 4539 слів, а француза – 7500. Для росіянина активний запас може сягати 7500 слів, що і становить біля 10% словникового складу рідної мови.

Пасивний запас значно ширший і на його основі будується процес читання і сприймання чужого мовлення на слух. Названі дві категорії